

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort: n.v.t.

Bedrag: n.v.t.

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort: n.v.t.

Bedrag: n.v.t.

Portefeuillehouder

belast met

behandeling: H.J.W. Verdellen

Vergadering PS: 6 februari 2026

Nr: 815836

Agenda nr:

Vergadering GS: n.v.t.

Nr: n.v.t.

Onderwerp: Rekenkameronderzoek Provinciale watertaken

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

De rekenkamer onderzocht hoe de provincie Zeeland de taken binnen het waterbeheer uitvoert. Hierbij is onder meer gekeken naar de samenwerking met verschillende partijen binnen en buiten de provincie. De rekenkamer concludeert dat Gedeputeerde Staten de watertaken over het algemeen zorgvuldig, gestructureerd en in nauwe samenwerking met partners uitvoeren, maar plaatst hier wel een kanttekening bij. Het realiseren van doelen is sterk afhankelijk van andere partijen en ontwikkelingen waar de Provincie beperkt invloed op heeft. Hierdoor worden niet alle doelen van het beleid gehaald. De rekenkamer geeft een aantal aanbevelingen. Zo krijgen Gedeputeerde Staten onder meer het advies om Provinciale Staten meer te informeren en te betrekken bij het waterbeheer.

Aanleiding

Het Nederlandse waterbeleid is een succesverhaal en dient als een voorbeeld voor de rest van de wereld. Maar er zijn zorgen die ook de provincie Zeeland raken. Het water in de Zeeuwse delta is niet zo schoon en gezond zoals beoogd wordt op grond van Europese wetgeving (de Kaderrichtlijn Water). Klimaatverandering vormt een uitdaging voor het beheersen van overstromingsrisico's en wateroverlast in de toekomst, evenals droogte waardoor watertekorten ontstaan. De beschikbaarheid van zoetwater staat onder druk door toenemende verzilting en verdroging en toegenomen gebruik door inwoners, recreanten, landbouw en industrie.

Het aanmerkelijk belang van goed waterbeheer, de zorgen die ermee samengaan en de invloed van de Provincie hierop, zijn redenen geweest voor de Rekenkamer om de uitvoering van de Watertaken te onderzoeken.

Doelstelling

Het onderzoek heeft tot doel om Provinciale Staten overzicht te bieden in het systeem van watertaken door de positionering van de watertaken van de provincie Zeeland (onderscheidenlijk PS en GS) te beschrijven in verhouding tot rollen en verantwoordelijkheden van andere waterbeheerders. Daarnaast wil het PS inzicht geven in de kaders die zij hebben gesteld voor een aantal focusthema's en in hoeverre GS daar uitvoering aan hebben gegeven en in welke mate doelen gerealiseerd worden door de Provincie Zeeland (periode 2019-2024). Tot slot wil dit onderzoek, waar dit van toepassing is, PS handvatten aanreiken om de kaderstellende en controlerende rol te versterken.

Scope

Het onderzoek heeft zich gericht op de taakuitvoering en de doelrealisatie door de Provincie van haar op de volgende onderdelen:

- Waterveiligheid;
- Kwaliteit oppervlaktewater;
- Zoet water beschikbaarheid (Zeeuws Deltaplan Zoet water);
- Grondwaterbeheer en bescherming (onder andere ten behoeve van drinkwater);
- Toezicht van de Provincie op het waterschap wat betreft inhoudelijke taakuitvoering

De deelstudie op deze thema's is vooral bedoeld om rode draden inzichtelijk te maken over hoe het systeem functioneert waarbinnen de watertaken door GS worden uitgevoerd en PS daar kaders voor stellen.

De bodemtaken voortkomend uit de voormalige wet Bodembescherming - tegenwoordig onderdeel van de Omgevingswet – vallen buiten de scope van het onderzoek. Ook het financieel toezicht op waterschap Scheldestromen valt buiten de scope van het onderzoek.

Centrale vraag

Welke taken en verantwoordelijkheden heeft de provincie Zeeland in het systeem van waterbeheer in Zeeland, hoe werden deze watertaken qua organisatie, kaders en middelen opgepakt in de periode 2019 - 2024, welke doelen hebben PS daarbij gesteld, worden deze gehaald en hoe wordt daarover verantwoord aan PS?

Onderzoeksmethode

Voor het beantwoorden van de vraagstelling is gebruik gemaakt van een combinatie van documentenanalyse, interviews en een toetsing van praktijk langs een normenkader.

Hoofdconclusie

De rekenkamer concludeert dat Gedeputeerde Staten de watertaken over het algemeen zorgvuldig, gestructureerd en in nauwe samenwerking met partners uitvoeren, maar plaatst hier wel een kanttekening bij. Het realiseren van doelen is sterk afhankelijk van andere partijen en ontwikkelingen waar de Provincie beperkt invloed op heeft. Hierdoor worden niet alle doelen van het beleid gehaald.

Deelconclusies en aanbevelingen

Deelconclusie 1

De Provincie heeft direct invloed op het waterbeheer door een aantal wettelijke taken, maar ze is voor het resultaat op de integrale wateropgaven in grote mate afhankelijk van samenwerking en overleg. De effectiviteit van het provinciale waterbeleid hangt daarmee in hoge mate af van de kwaliteit van de interbestuurlijke samenwerking in Zeeland en omliggende gebieden en de positie die de Provincie daarin weet in te nemen.

Deelconclusie 2

De Provincie heeft beleidskaders voor de uitvoering van de watertaken vastgelegd in beleidsdocumenten. Voor deze beleidskaders wordt aantoonbaar de PDCA-cyclus doorlopen. De beleidskaders zijn op het juiste niveau vastgesteld.

Aanbeveling 1

Geef GS opdracht om periodiek, waar aan de orde, beleidsactualisatie van de watertaken te betrekken bij de jaarlijkse actualisatie van de omgevingsvisie.

Deelconclusie 3

De Provincie heeft in de beleidskaders doelen geformuleerd voor de watertaken. Over het algemeen zijn deze doelen concreet en tijdgebonden. Wat betreft zoet water beschikbaarheid en klimaatadaptatie kunnen de doelen nog nader vertaald worden naar meer concrete tussendoelen en procedure doelen om de sturing op het resultaat te verbeteren.

Aanbeveling 2

Geef GS opdracht om voor regierollen op het gebied van waterveiligheid, grondwater/drinkwater en oppervlaktewaterkwaliteit procedurele doelen voor te stellen aan PS via de begroting 2027.

Deelconclusie 4

De beleidskaders van de provincie Zeeland zijn waar dat aan de orde is vertaald naar passende regelgeving.

Deelconclusie 5

PS stellen voldoende financiële middelen ter beschikking om de gestelde doelen te realiseren.

Deelconclusie 6

GS hebben in hoge mate adequate beheersmaatregelen genomen om controle te houden op de watertaken: De watertaken zijn belegd in de organisatiestructuur en er is afstemming tussen samenhangende taakvelden en met andere overheden. Rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn omschreven. Aandachtspunten vormen ten eerste de verwevenheid van enerzijds uitvoerende en beleidsvormende taken en anderzijds de toezichthoudende taak en ten tweede druk op de formatie door veranderende omstandigheden.

Deelconclusie 7

PS hebben kaders gesteld op het gebied van monitoring en evaluatie van Provinciale watertaken en deze worden opgevolgd.

Deelconclusie 8

PS worden over het algemeen goed geïnformeerd over de voortgang van beleidsuitvoering. Er is nog wel verbetering mogelijk in het verhogen van de informatiewaarde van de P&C cyclus. Specifiek voor de grondwatertaak ontbreken operationele doelen om de jaarlijkse voortgang te monitoren en op te verantwoorden.

Aanbeveling 3

Geef GS opdracht om voor de grondwatertaak het inzicht voor PS in de activiteiten en resultaten van het beleid te vergroten middels een tweejaarlijkse voortgangsrapportage en agendeer deze rapportage in de commissie Ruimte.

Deelconclusie 9A

Gedeputeerde Staten hebben in de basis uitvoering gegeven aan het waterveiligheidsbeleid, maar verdere uitwerking wat betreft zeespiegelstijging en de Provinciale rol daarbij en het nadrukkelijke inzetten van meerlaagsveiligheid principe zijn noodzakelijk om de waterveiligheidsdoelen duurzaam te verwezenlijken.

Aanbeveling 4

Geef GS opdracht om Provinciale Staten actief te blijven betrekken bij beleidsontwikkeling gericht op de Provinciale rol op het gebied van waterveiligheid en verwachte zeespiegelstijging daarbij.

Deelconclusie 9B

De provincie Zeeland vervult haar KRW-taken zorgvuldig en bevordert actief de samenwerking om de oppervlaktekwaliteit in regionale wateren te bevorderen, maar het beleidsdoel wordt niet bereikt. Het behalen van de KRW-doelen in 2027 vergt aanvullende maatregelen en versterkte inzet die hoofdzakelijk buiten de invloedssfeer van Gedeputeerde Staten ligt.

Deelconclusie 9C

De provincie Zeeland heeft haar regierol in het PFAS dossier effectief ingevuld en concrete verbeteringen gerealiseerd. Verdere inzet blijft noodzakelijk om het Europese verbod op PFAS te bevorderen en de structurele vermindering van emissies te waarborgen.

Er is voldoende inzet door de Provincie om lozingen op de riolering te reguleren bij bedrijven waar de Provincie de bevoegd gezag rol heeft. Het is echter lastig om een permanente daling van emissies van verontreinigende stoffen te realiseren door het ontbreken van een duidelijk landelijk beleidskader. De effectiviteit van het beleid staat hierdoor onder druk.

Deelconclusie 9D

Gedeputeerde Staten hebben haar regierol bij de zoetwateropgave goed ingevuld. Desalniettemin blijft het realiseren van de doelstelling een uitdaging vanwege factoren die buiten de invloedssfeer van de Provincie liggen. Tevens vraagt het Zeeuws Deltaplan Zoet Water om meer samenhang en uitvoering, met aandacht voor industrie, waterstof, natuur en inwoners naast landbouw.

Aanbeveling 5

Geef GS opdracht om bij de actualisatie van het Zeeuws Deltaplan zoetwater naast de landbouw ook andere doelgroepen met een zoetwatervraag te betrekken, zoals de industrie (inclusief transitie naar waterstofeconomie), natuur en inwoners.

Deelconclusie 9E

Gedeputeerde Staten liggen op koers om de KRW-doelen voor grondwater te bereiken in 2027, maar voor de langere termijn zijn er zorgen over een dalende grondwaterkwaliteit door een aantal chemische parameters en een toenemende vraag naar het gebruik van grondwater.

Deelconclusie 10

GS volgen de kaders die zijn gesteld aan het toezicht op waterschap Scheldestromen, het scheiden van toezicht en uitvoering is een aandachtspunt.

Aanbeveling 6

Geef GS opdracht om te zorgen voor een structurele periodieke evaluatie van de verhouding tussen de beleidsmatige en uitvoerende taken van GS en de toezichthoudende taak op het waterschap Scheldestromen, zowel ambtelijk als bestuurlijk en daarin te overwegen om een duidelijkere functionele scheiding aan te brengen in de uitvoering van de toezichthoudende rol dan nu het geval is.

Bestuurlijke reactie

GS dankt de Rekenkamer voor het uitgevoerde onderzoek en geeft aan dat een aantal aanbevelingen al wordt gewerkt. Ten aanzien van aanbeveling 3 geven zij de informatie over de grondwatertaken via de reguliere P&C producten met PS willen delen in plaats van een extra tweejaarlijkse rapportage. Op deze manier kan zonder aanvullen procedure hetzelfde doel worden bereikt.

Nawoord Rekenkamer

In hun nawoord benadrukt de Rekenkamer het belang van aanbeveling 3 aan GS – om PS tweejaarlijkse een rapportage aan te bieden over de grondwatertaak- voor de informatiepositie van de Staten en hecht om die reden aan de gegeven aanbeveling.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

het presidium van Provinciale Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge, voorzitter

drs. F.J. van Houwelingen MPA, statengriffier

Onderwerp: Rekenkamerrapport “Provinciale watertaken in perspectief”

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van het Presidium d.d. 26 januari 2026 , nr. 815836

besluiten:

Gedeputeerde Staten opdracht te geven om:

1. Periodiek, waar aan de orde, beleidsactualisatie van de watertaken te betrekken bij de jaarlijkse actualisatie van de omgevingsvisie;
2. Voor regierollen op het gebied van waterveiligheid, grondwater/drinkwater en oppervlaktewaterkwaliteit procedurele doelen voor te stellen aan Provinciale Staten via de begroting 2027;
3. Voor de grondwatertaak het inzicht voor PS in de activiteiten en resultaten van het beleid te vergroten middels een tweejaarlijkse voortgangsrapportage die wordt aangeboden ter behandeling in de commissie Ruimte;
4. Provinciale Staten actief te blijven betrekken bij beleidsontwikkeling gericht op de Provinciale rol op het gebied van waterveiligheid en verwachte zeespiegelstijging daarbij;
5. Bij de actualisatie van het Zeeuws Deltaplan zoetwater naast de landbouw ook andere doelgroepen met een zoetwatervraag te betrekken, zoals de industrie (inclusief transitie naar waterstofeconomie), natuur en inwoners;
6. Te zorgen voor een structurele periodieke evaluatie van de verhouding tussen de beleidsmatige en uitvoerende taken van GS en de toezichthoudende taak op het waterschap Scheldestromen, zowel ambtelijk als bestuurlijk en daarin te overwegen om een duidelijkere functionele scheiding aan te brengen in de uitvoering van de toezichthoudende rol dan nu het geval is.